

Current Global Reviewer

Peer Reviewed Multidisciplinary International Research Journal
PEER REVIEWED & INDEXED JOURNAL

ISSN 2319-8648

Impact Factor - 7.139

Indexed (SJIF)

March 2020

Special Issues- 25 Vol. 3

The Current Issues in Social Sciences in India (CISSI-2020)

Chief Editor
Mr. Arun B. Godam

Guest Chief Editor
Prof. Dr. B. D. Kokate (I/C Principal)

Editor
Dr. R. K. Kale

Dr. S. S. Undare (Vice Principal)
Dr. G. A. Mohite (Vice Principal)

Co-Editors
Dr. S. N. Akulwar
Dr. B. D. Jadhavar
Dr. S. E. Ghumatkar

Balbhim Arts, Science & Commerce College, Beed

CURRENT GLOBAL REVIEWER

Special Issue 25, Vol. 3
March 2020

Peer Reviewed
SJIF

ISSN : 2319 - 8648
Impact Factor : 7.139

Impact Factor – 7.139

ISSN – 2348-7143

Current Global Reviewer

Peer Reviewed Multidisciplinary International Research Journal
PEER REVIEWED & INDEXED JOURNAL

March 2020 Special Issue- 25 Vol. 3

The Current Issues in Social Sciences in India (CISSI-2020)

**Chief Editor
Mr. Arun B. Godam**

**Guest Chief Editor
Prof. Dr. B. D. Kokate (I/C Principal)**

**Dr. S. S. Undare (Vice Principal)
Dr. G. A. Mohite (Vice Principal)**

**Editor
Dr. R. K. Kale**

**Co-Editors
Dr. S. N. Akulwar
Dr. B. D. Jadhavar
Dr. S. E. Ghumatkar**

Balbhim Arts, Science & Commerce College, Beed

Shaurya Publication, Latur

CURRENT GLOBAL REVIEWER

Special Issue 25, Vol. 3
March 2020

Peer Reviewed
SJIF

ISSN : 2319 - 8648
Impact Factor : 7.139

Current Global Reviewer

Peer Reviewed Multidisciplinary International Research Journal
PEER REFREED & INDEXED JOURNAL

SPECIAL ISSUE – 25 Vol 3

Title of the issue : - The Current Issues in Social Sciences in India (CISSI-2020)

© All rights reserved with the College & publisher Price : Rs. 400/-

Chief Editor – Arun Godam

Latur

Guest Chief Editor
Prof. Dr. B. D. Kokate (I/C Principal)

Dr. S. S. Undare (Vice Principal)
Dr. G. A. Mohite (Vice Principal)

Editor

Dr. R. K. Kale

Co-Editors

Dr. S. N. Akulwar
Dr. B. D. Jadhavar
Dr. S. E. Ghumatkar

Balbhim Arts, Science & Commerce College, Beed

Published BY

Shaurya Publication
Old MIDC , Near Kirti Gold Chowk, Latur
Email- hitechresearch11@gmail.com , 8149668999

Printed By.

Shaurya Offset
Old MIDC , Near Kirti Gold Chowk, Latur
Email- hitechresearch11@gmail.com

EDITION : March 2020

CURRENT GLOBAL REVIEWER

Special Issue 25 , Vol. 3
March 2020

Peer Reviewed
SJIF

ISSN : 2319 - 8648
Impact Factor : 7.139

Index

1. भारतीय सामाजिक आंदोलनों में महिलाओं की भूमिका 1
करपे अश्विनी सहदेवराव , प्रोफेसर ललिता राठोड
2. नारी सशक्तिकरण और भारतीय नारियाँ 3
प्रा. डॉ. मरगीळ गजानन बाबुराव
3. आंबेडकरी गीतातील सामाजिकता 6
प्रा. डॉ. मनोहर सिरसाट
4. चलन निश्चलनीकरण आणि भारतीय अर्थव्यवस्था 9
डॉ.मारोती तेगमपुरे.*
5. छत्रपती संभाजी महाराजांचा स्त्रीविषयक दृष्टीकोन- एक चिकित्सक अभ्यास 13
प्रा.मोहन काळकुटे
6. भारतीय सामाजिक चळवळीमध्ये स्त्रियांचे योगदान 15
मोहीनी ज्ञानेश्वर सुर्यवंशी
7. महाराष्ट्रातील शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या कारणे व उपाय योजना 18
डॉ. मोहिते बबन मुर्लीधर
8. आदर्श समाज निर्मितीसाठी तुकडोजी महाराज यांना अपेक्षित महिला सक्षमीकरण 22
शुभांगी विजयराज मोहोड
9. भारतातील दारिद्र्याचा अभ्यास 24
डॉ. मुळे पी.एम.
10. कलम ३७० व ३५(A) चा भारतीय राजकारणावरील प्रभाव :- 28
प्रा.मुंडे एस.एम.
11. धर्मनिरपेक्षता व राजकारण 30
प्रा. डॉ. नागेश खु. गायकवाड
12. भारतीय सामाजिक चळवळीत महिलांचे योगदान 34
नागनाथ दाजिबा साळुंके
13. संयुक्त कुटुंबाच्या विघटनाची कारणे आणि परिणाम 37
प्रा. डॉ. नवनाथ शिंदे

आंबेडकरी गीतातील सामाजिकता

प्रा. डॉ. मनोहर सिरसाट

संशोधन मार्गदर्शक तथा विभाग प्रमुख, पदवी व पदव्युत्तर मराठी विभाग, बलभीम महाविद्यालय, बीड.

प्रस्तावना :

वामनदादा कर्डक हे आंबेडकरी चळवळीतील अग्रगण्य व्यक्तिमत्त्व आहे. कवी, गायक आणि नामवंत शाहीर अशी त्यांची ओळख आजतागायत कायम राहिलेली आहे. विशेष म्हणजे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर व त्यांच्या जीवन कार्यावर प्रचंड निष्ठा असणारे व्यक्ती म्हणून वामनदादा कर्डक यांचा उल्लेख करावा लागेल. वामनदादा कर्डक यांच्या गीतातून, काव्यातून डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या निष्ठेचा प्रत्यय प्रामुख्याने आढळतो. या त्यांच्या काव्याचे किंवा गीताचे विशेष म्हणजे पारंपारिक पद्धतीने चालत आलेल्या समाजातील मानसिकता बदलून टाकणे हे होय. त्यांच्या गीतातून आणि काव्यातून विशेषतः समाज प्रबोधन, सामाजिक परिवर्तन लोकजागृती घडविणे, तसेच डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे विचार सर्वसामान्य जनमानसात पोहचविणे, लोकशाहीला पुरक आणि मानवी मूल्यांचे संवर्धन करणे व प्रसार व प्रचार करणे ही ध्येयसिद्धीची प्रतिज्ञा त्यांच्या काव्यगीताने घेतलेली आहे असे जाणवते. तत्कालीन काळामध्ये आंबेडकरी विचाराने प्रभावित अनेक शाहीर, जलसेकार काव्यगीतातून प्रबोधनपर काव्यरचना करीत होते. त्यामध्ये राजानंद गडपायले श्रीधर ओहळ, दीनबंधू शेगावकर, भीमराव निरभवणे, अमृतबुवा बावस्कर, दलितानंद नागोराव पाटणकर आदींचा त्यात समावेश होता.

वामनदादा कर्डक यांनी उत्तम रचनाकार गीतकार आणि शाहीर होण्यामागे प्रेरणा डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या जीवनदृष्टीतून आणि विचारांतून घेतलेली आहे. मूळ म्हणजे माणसाला आपल्या अस्तित्वाची जाणीव डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी करून दिली आहे. वामनदादा आपल्या गीताबद्दल आणि रचना निर्मितीबद्दल म्हणतात की, "माझ्या आवाजाची जाणीव मी गाऊ लागलो तेंव्हा झाली आणि मी रचना करू लागलो, म्हणजे त्रेचाळीस साली. त्याच वेळी जाणवलं की मी गीत रचना करू शकतो. आणि माझ्या गीत रचनेला लोक समजू शकतात मान देतात"^१ वरील संदर्भावरून असे लक्षात येते की वामनदादांना अगोदर स्वतःची जाणीव झाली आणि लोकांच्या मनावर ते अधिराज्य गाजवू लागले. हे स्पष्टपणे त्यांनी आपले मत अभिव्यक्त केलेले आहे.

गीतातील सामाजिक आशय :

वामनदादा कर्डक यांनी अनेक प्रकारे गीत गायन, गीत लेखन केलेले आहे. या गीत लेखनातून आणि गायनातून त्यांनी सामाजिक आशय अभिव्यक्त करतांना देशांतर्गत भाषण, धर्माचे ठेकेदार, प्रांत, सांप्रदायिकता, सीमावाद, सांस्कृतिक कट्टर धर्मांधता दहशतवाद, जमातवाद, मूलतत्त्ववाद, नक्षलवाद आतंकवाद राजकीय नेतृत्वानी स्वीकारलेली भगवी धर्मांधता, ब्राम्हण्यवाद आणि भांडवल आतंकवाद, ठेकेदारांचे पोषण संरक्षण, जातीय अत्याचार, जातीय संघर्ष, यासारख्या सामाजिक विषयाला हात घालून त्यांनी लेखन केलेले आहे. या लेखनाबरोबरच त्यांनी गायनाच्या माध्यमातून समाजजागृती करण्याचे कार्य केलेले दिसून येते. मानवी समाजामध्ये वामनदादांनी अस्वस्थ करणारे प्रश्न त्यांच्या लेखनाचे आणि गायनाचे उर्जास्थानच म्हणावे लागतील. जागतिकीकरण, खाजगीकरण उदारीकरण इ. च्या मुळे मानवी समाज कशा पद्धतीने उद्धवस्त होतो. आहे याचे वास्तव त्यांनी आपल्या रचनेतून मांडलेले आहे. मानवी समाजाचा विचार करता देशातील सर्वसामान्य माणूस स्वदेशातील व्यक्तीच्या प्रकोपामुळे अधिकच असुरक्षित झालेला आहे. हे त्यांच्या काव्यगीतातून आजतागत आढळते. या मानवाला स्थिर करण्यासाठी लोकशाही हाच एकमेव विकासाचा मार्ग आहे परंतु या लोकशाहीचे अस्तित्त्व आज धोक्यात आहे. यांची प्रचंड भीती त्यांना आहे. त्यासाठी जोपर्यंत देशात मानवी मूल्यांना स्थान निर्माण होणार नाही तोपर्यंत मानवी समाजात विषमता आपले अस्तित्त्व कायम राखेल यावर दृढमत नाही. वामनदादा कर्डक यांनी राजकीय, सामाजिक, शैक्षणिक आव्हान आपल्या गीत गायनातून केलेले आहे. दलितांमधील जागृती करताना ते आपल्या गीतामध्ये म्हणतात,

"भीमाचे नाव तुम्ही पुढे चालवा जाता
भले जगाचे करा भीम पथाने आता
अवघ्या मानवास दाखवा भला रस्ता
जीवा जगण्यात जिथे न कशाची कमतरता
मानव मानवास लावितो तिथे ममता
वाहतो आपुले पण एक दुजाची चिंता
द्वेष, वर्तनाचा जिथे न लागे पता
नांदे हर्षभरे अशी मानवी समता
त्याच बुद्ध्याच्या गावा होवूनी आता
सुख नगरात सुखी होवूनी या सारी जनता
ह्या दुनियेला दान हेच दिव्य ज्ञानाचे ॥५॥
आज देशात दुःख, दैन्य आणि अज्ञान
कुणाल कष्ट करून नसे खावया अन्न
असंख्य जीव इथे जन्मभूमी भूमिहीन